

SUME – lyden af en revolution

Sumekkut nuannareqaakka!

Jette Andersen
jette@ag.gl

Isumaqsimagaluarpunga Sumekkut kikkunersut nalunagit. Isuma-qarlungalua nuannareqalugit. Taavali filmi »Sume – Mumisitsinerup nipaa« takuara. Kakkaak.

Aatsaat taama inuutillunga kukutigivunga. Sumekkut kikkuneri-nik ilisimannilaaginnarnikuullunga maanna misigaanga Sumek-kunnik nuannarinnittutut imminut taanissannut aqut suli takeqisoq.

Kisiannili uppermarsaasiornissap qanoq pingaartigineranik taamaanerma ilinniartiinnarpaanga. Kingulissannut uppermarsaatissiorneq. Kingulissammii pioqqaarsimasunik immaqa allaanerulluinnartumik ta-

kussutissaqassapput.

Tassami Sumekkut Kalaallit Nu-naanni suillersaallutik rockimik nipilersortartuunnaangillat. Taama isumaqsarimanittut. Kalaallit Nu-naat eqeersarpaat. Politikkikkut.

Mumisitsimanerisa nipaata kingorna aatsaat inuuvunga, taamaammatt nipilersuusiaat nalungilluarpakka, taalliaasa inuiaqati-giinni inuuffigisanni qanoq pingaa-ruqartiginerat eqqarsaatigisarsimangilara, naak aallaqqaataaniilli taamaanniartussaasimagaluarlunga.

Naluarali soq taamaassiman-ginnerlunga. Tusaajuuannarni-kuuakkami. Radiokkut, nuuteeq-qakkt, aammalumi kassetebändik-tuk tusarnaartitsinerisigut, aamma ilinniarnertuunngorniarlunga Imi-

gassaqt atortarnikuuara. Taamaam-mat periarfissarpasuaqsarimavu-nga.

Misigissutsit aqutsisoralugit

Piviusulersaarutit isiginnaarnerani tupaallatsinneqarpunga. Misigissut-sit assigiingitsut uannit qaffakaap-put. Eqqarsaatit siornatigut eqqar-saatigisimangisakka takkussuup-put. Pileruttornerisa nalaanni inu-u-simanginnera uggorikujuppara.

Tusaamasaaasimaqsummi takune-qarsinnaavoq. Inuutillunga allanik taama sunniuteqartiginisunik peqar-soringilara. Taamaattunik nalaas-sinissara neriuutiginnartariaqassa-vara. Nipilersornikkut, politikkik-kut allatulluunniit.

Takorloorsinnaavarami aqusi-neritigut pisutsillunga kikkut tamar-mik igalavisigut rockimik nipiler-sorpalaag tusaassallugit.

Arlaata kialuunniit angerlarsimaffiani nerinerup nalaani isersi-maqataarusukkaluarpunga, ajun-gilaq iikkami nivukkatut, suullu oqaluserineqarnerisut tusarnaarlugit. Ullormut suna oqaluuserisassaa-va? Sumekkut inuiaqatigiinni pis-sutsinik isornartorsiuullutik nipiler-sortut tunuliaqutsiuullugit tusar-naarnerani suut oqaluuserineqar-tarpat? Tamannami uanga assut pissanganartutut isigaara.

Taamaammatt imminut ima nali-lerpunga: misigissutsima aqunniar-linnga, uangami nammineq aqus-sinnaangilakka.

Nujaqqakka tikkorarput

Filmimi piviusulersaarummi 73 minutsinik siviussusilimmi arle-riarluni qiaaammeqattaarneq na-linginnaalluinnarpaq. Qiaammer-nerillu piviusulersaarutit soq »Sume – Mumisitsinerup nipaa«-nik atserneqarsimaneranik paasinniler-nermi takkuttarput.

Sumekkunni nuannarinnittut soq taama nuannarinnitsigineran-nik kiisalu suli iluamik ataqqinnin-nerannik peqalerpunga. Eqqaama-saat, oqaluttuarineqarluaqisut. Taassuma saniatigut piviusuler-saarut kilorluagaavoq, filmiluarine-qarluaarsimavoq katiterluarneqarsimallunilu. Oqaluttuarisaaneq taal-lalu oqaasertaat tulluurtumik ataatsimoortillugit sananeqarsimapput, isiginnaartuulluni atort-innarluni nuannaarnarluni kiisalu tupaallannarluni.

Assersuutugalugu erinaq Qullissat nassuuarneqarmat. Oqaasertai uan-nut assut atortinnartumik pulap-put. Assit filmiluaqqallu taamanik-kumeersut takutinneqartut imaan-nik kiisalu pisimasunik assut uum-martitsipput.

Maanna Sumekkut taakkuninnga erinniorsimanerisunik nipilersortarsimanagerinillu paasinnaanerulerpak-ka.

Inuusuit pinnerst

Nipilersoqatigiinni erinarsortut Malik Høegh aamma Per Berthel-sen piviusulersaarummi inuttut qan-illineqarput. Isumaqsarungala suli qanillineqarnerusimasinnaasima-galuartut, tassumungali tunngatil-lugu inummiit inummut nuannari-sat apeqquataagunarpur. Piviusuler-saarummimi naatumik imminnut oqaluttuarinerat kinaanerannik kiisalu erinnat sunik tungaveqarnerannik assut ersersitsipput.

Maanna inuunerminni inissisi-manerat kiisalu inuusukkallaramik kinaassusaat qiaqilaangitsiuun-gilakka. Malik Høegh, inuusulluni pinnerst kalaallisut allatuulli inuusuttut soqutigingitsuisaas-nerusungitsuoq. Taamanikkum-mi danskit inuiaqatigiinnut kalaal-linut nuannerpallaangitsunik isu-maqartarmata. Allat isumaqataaler-

Jette Andersen.

Jeg æælsker Sume!

Jette Andersen
jette@ag.gl

Jeg troede, jeg vidste hvem Sume var. Jeg troede, jeg var fan. Men så så jeg filmen »Sume – Lyden af en revolution«.

Hold. Da. Op.

Aldrig har jeg taget så grueligt fejl. Jeg har kun haft en anelse om, hvem Sume var og jeg har lang vej til at blive en »rigtig« Sume-fan.

Men det har også lært mig, hvor vigtigt, det er at dokumentere. Dokumentér for eftertiden. For eftertiden får måske et helt andet billede, af hvad noget oprindeligt har været.

For Sume er ikke kun det første grønlandske rockband. Som jeg troede. Det vækkede Grønland. Politisk.

Selv blev jeg født lang tid efter deres revolutionerende lyd, så selvfølgelig kender jeg musikken, men jeg har aldrig tillagt teksterne så stor betydning for det samfund, jeg lever i, som jeg burde have gjort fra begyndelsen.

Og jeg ved faktisk ikke, hvorfor jeg ikke har gjort det. For jeg har hørt dem meget. I radioen, på cd-afspilleren, endda på kassetebånd, live og jeg har spillet limgassaq, da jeg gik i gymnasiet. Så jeg har haft muligheder nok.

Bare lad følelserne styre

Det var et meget stort overraskende element for mig i dokumentaren. De følelser, den bragte frem i mig. Tanker, jeg ikke havde tænkt før. Og det gjorde mig nærmest bedrøvet over ikke at have levet, da de debuterede og bare stormede frem.

For det lyder til at have været så stort. Jeg tror ikke, der har været noget tilsvarende stort i min levetid. Jeg kan kun håbe, jeg også vil opleve sådan en bølge. Om det er musik, politik eller noget helt tredje.

I hvert fald kan jeg forestille mig, at gå gennem grusveje og gader og bare høre rocken spille ud af alles vinduer.

Jeg gad godt, at have spist middag hos hvem som helst, om end som en flue på væggen, og høre, hvad der

blev snakket om. Hvad var dagens midtpunkt? Hvad snakkede man om, mens Sume spillede sine samfundskritiske sange i baggrunden? Det kan næsten kun have været spændende.

Derfor kom jeg på et tidspunkt til den konklusion, bare at lade følelserne styre mig. Jeg kunne i hvert fald ikke styre dem.

Små hår rejser sig

Kuldegyssninger er ikke et sjældent fænomen under den 73 minutter lange dokumentarfilm. De kommer, når man gang på gang opdager, hvorfor dokumentaren hedder »Sume – lyden af en revolution«.

Jeg kan ikke andet end at blive ramt af den oprigtige forelskelse og enorme respekt, de dedikerede fans har til Sume. Deres minder, som er så godt fortalt. Derudover er dokumentaren også klippet godt, filmet godt, skruet godt sammen. Historie og sangtekster går så godt i spænd, at man ikke kan andet end blive rørt/glad/forundret.

For eksempel da Qullissat-sangen

bliver forklaret. Aldrig har jeg fået teksten så meget ind under huden. Billederne og filmklippene fra den gang forstærker virkelig teksten og forståelsen af situationen.

Jeg forstår meget bedre nu, hvorfor Sume skrev de sange de gjorde, og hvorfor de spillede dem, som de gjorde.

Unge smukke mennesker

Dokumentaren kommer også tæt på de to frontfigurer Malik Høegh og Per Berthelsen. Jeg ville gerne have haft mere med dem i dokumentaren, men det er måske smag og behag. For det de når at fortælle på den korte tid, som jeg synes, de har, fortæller enormt meget om dem selv og deres bevægelse og for-sælg.

Men jeg kan ikke lade være med at fnise over deres nuværende stå-

sikkusullugit erinnihamini isummani annittarpari. Illuutungaaniipporlu Per Berthelsen, Malimmit utoqqaanerulaartoq, anngajaanik isarualik, politikkimik soqutigisaqarpiangitsuoq, rockimilli nipilersoqataarusuttoq. Ullumikkut Malik nipilerisuuvoq, Perilu Inatsisartumi issialluni. Tamanna qungujunnalaangitsuuungilaq, taamaattussaasi-magunaramili taamaalluni. Filmii uanga eqqarsartaatsinnik eqcersit-seqaaq. Silatunerulerpungalu. An-nerusumik piumasooqartoqarsinnaa-gunangilaq.

steder i livet og deres personligheder som unge. Den unge og smukke Malik Høegh, der ikke ville ignoreres, som grønlandere blev det den gang. Dengang danskerne havde det altoverskyggende ord at sige om det grønlandske samfund. Han ville have medbestemmelse og han ville prøve at få andre med på vognen ved at synge sine meninger ud. På den anden side, var der den lidt ældre Per Berthelsen med fjernsyns-brillerne, der ikke var så synderligt interesseret i politik, men bare gerne ville have lov til at spille rock. I dag er det Malik, der arbejder med lyd, mens Per sidder i Inatsisartut. Det får stadig smilet frem, men sådan var det nok bare forudset til at være.

Det var en sindshamrende fed film for mig. Jeg er blevet klogere. Så kan man vist ikke forlange mere.

